

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-129>

УДК 657

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

REFLECTION IN ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING OF TRANSACTIONS WITH FIXED ASSETS: PROBLEMS AND PROSPECTS

Чудовець Віталій Васильовичкандидат економічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6043-479X>**Chudovets Vitalii**

Lutsk National Technical University

У статті досліджено теоретичні, нормативні та практичні питання відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності операцій з основними засобами підприємства. Метою роботи є встановлення актуальних проблем нормативного, документального та методичного забезпечення обліку основних засобів та формування на цій основі шляхів їх розв'язання. За допомогою бухгалтерського обліку забезпечується формування якісної та достовірної інформації про основні засоби, розкриття її у фінансовій звітності та використання в процесі управління підприємством взагалі та його необоротними активами зокрема. В результаті дослідження виявлено практичні проблеми обліку і звітності основних засобів (документування, оцінка, амортизація, розкриття інформації у фінансовій звітності, узгодження бухгалтерського та податкового законодавства) та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність, основні засоби, необоротні активи, облік основних засобів, документування операцій з основними засобами, управління основними засобами.

The article examines theoretical, regulatory and practical issues of reflecting in accounting and financial reporting transactions with fixed assets of the enterprise. The purpose of the work is to establish the current problems of regulatory, documentary and methodological support for accounting for fixed assets and to form on this basis ways to solve them. Accounting ensures the formation of high-quality and reliable information about fixed assets. The article identifies the main groups of problems in accounting for fixed assets that are relevant and unresolved at the present stage - documentation, valuation, depreciation, reflection on the accounts of accounting for individual transactions, reconciliation of accounting and tax accounting data. To streamline the documentation of operations, improve the quality of accounting, simplify the work of accountants, and save resources by enterprises, it is recommended to conduct an inventory of all canceled primary documents from the primary accounting of fixed assets and propose forms of documents that would be of a recommendatory nature. To prevent unreliable reflection of transactions on the contribution of assets, including fixed assets to the authorized capital of the enterprise, the need for their assessment by a professional appraiser is justified. It is recommended to establish the liquidation value of the fixed assets object in a certain percentage ratio to its original value and to establish requirements for substantiating the zero liquidation value in the administrative document on the commissioning of the object. Research on user needs led to a proposal to disclose information on fixed assets and other non-current tangible assets in separate items of the balance sheet (statement of financial condition of the enterprise). The proposed ways to solve the problems of accounting and reporting of transactions with fixed assets are designed to improve the quality and reliability of accounting and reporting information, which will allow to increase the efficiency of management, tax, investment decisions by both enterprises and other stakeholders.

Keywords: accounting, financial reporting, fixed assets, non-current assets, fixed assets accounting, documentation of fixed assets transactions, fixed assets management.

Постановка проблеми. Наявність основних засобів та ефективність управління ними є передумовою успішної роботи підприємства, яка залишається визначальною, незважаючи на зміну економічних, технологічних, законодавчих, суспільних чи інших чинників. Як правило найбільша частка основних засобів в активах підприємства, необхідність залучення значних обсягів власних або позикових коштів на їх придбання, формування через операції з основними засобами (використання (амортизацію), ремонти, переоцінку, вибуття, оренду) витрат, які безпосередньо впливають на фінансовий результат та оподаткування діяльності платників податків зумовлюють потребу в достовірній інформації про наявність, структуру, вартість, стан основних засобів в динаміці. Означена вище якість та достовірність інформації досягається через належну організацію та методику обліку основних засобів, адекватне розкриття отриманих показників у фінансовій звітності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість питань бухгалтерського обліку та відображення у звітності операцій з основними засобами зумовила наявність відповідних наукових праць. Протягом останнього часу дослідження теоретичних, нормативних та практичних проблем обліку та звітності основних засобів в розрізі як національних, так і міжнародних стандартів знаходимо у працях таких вчених, як Бойко Р. В., Буркова Л. А., Вітер С. А., Воронко Р. М., Гавриленко Н. В., Гайдучок Т. С., Задорожний З. В., Муравський В. В., Редченко К. І., Чік М. Ю. та інші. Відмітимо, що облікові наукові праці часто містять також дослідження особливостей використання обліку в управлінні необоротними активами та напрямки його удосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність достатньої великої кількості наукових досліджень проблем з обліку і звітності основних засобів, вважаємо за потрібне уточнити окремі з них, що носять нормативний та практичний характер та стосуються: первинного оформлення, оптимізації методики обліку, відповідності бухгалтерського та податкового трактування окремих операцій з основними засобами, широкого використання професійного судження при прийнятті облікових рішень тощо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження та вирішення нормативних, методичних та

практичних проблем обліку та відображення у фінансовій звітності основних засобів як передумови для забезпечення ефективності управління ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи особливості вітчизняного законодавства, бухгалтерський облік основних засобів варто розглядати в контексті двох альтернативних концепцій фінансової звітності – за національними (положеннями) стандартами бухгалтерського обліку (Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – НП(С)БО 7) [8]) та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (далі – МСБО 16) [7]). В таблиці 1 наведемо основні підходи щодо визначення поняття «основні засоби» та призначення стандартів.

Як бачимо з таблиці вітчизняний та міжнародний стандарти по-різному визначають їх призначення. Якщо в НП(С)БО йдеться про зміст стандарту, то МСБО розкриває його мету – забезпечити користувачам розуміння інформації про інвестицій в основні засоби, що є загальною та першочерговою метою міжнародних стандартів.

Відмінності у визначенні та розкритті складу основних засобів – НП(С)БО подає їх більш деталізовано, пояснюються традиційним максимальним регулюванням вітчизняного обліку, що є відголоском обліку, притаманного командно-адміністративній економіці, де альтернативні бухгалтерські рішення були неможливі, а професійне судження бухгалтера зведено до нуля. Таким чином можемо говорити про відмінності у стилі подання стандартів та дещо спрощення розкриття поняття «основні засоби» у міжнародних стандартах. Для вітчизняного бухгалтера може бути незвичною відносна свобода у прийнятті рішень щодо обліку основних засобів за МСБО. Так, наприклад, наведена у МСБО 16 класифікація основних засобів не є вичерпною, а подається як приклад можливих класів.

Важливість обліку основних засобів як основи для управління та оподаткування операцій з ними зумовлює численні наукові дослідження вчених, серед яких, на нашу думку, варто виділити розробку актуальних проблем, які наведені в таблиці 2.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку та відображення у фінансовій звітності основних засобів дозволяє виділити основні групи проблем, які є актуальними та невирішеними на сучасному етапі (рис. 1).

Таблиця 1

Поняття «основні засоби» відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

Поняття	За НП(С)БО 7	За МСБО 16
Мета стандарту	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	визначення облікового підходу до основних засобів, щоб користувачі фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях.
Основні засоби	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).	це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.
Склад основних засобів	5.1. Основні засоби 5.1.1. Земельні ділянки. 5.1.2. Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом. 5.1.3. Будівлі, споруди та передавальні пристрої. 5.1.4. Машини та обладнання. 5.1.5. Транспортні засоби. 5.1.6. Інструменти, прилади, інвентар (меблі). 5.1.7. Тварини, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю. 5.1.8. Багаторічні насадження, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, а також плодоносні рослини. 5.1.9. Інші основні засоби. 5.2. Інші необоротні матеріальні активи 5.2.1. Бібліотечні фонди. 5.2.2. Малоцінні необоротні матеріальні активи. 5.2.3. Тимчасові (нетитульні) споруди. 5.2.4. Природні ресурси. 5.2.5. Інвентарна тара. 5.2.6. Предмети прокату. 5.2.7. Інші необоротні матеріальні активи.	а) земля; б) земля та будівлі; в) машини та обладнання; г) кораблі; ґ) літаки; д) автомобілі; е) меблі та приладдя; є) офісне обладнання.

Джерело: сформовано автором на основі [7; 8]

Важливим є системне дослідження проблем обліку і звітності, яке б враховувало всі господарські операції з основними засобами. Бойко Р. В., Воронко Р. М., Редченко К. І. виокремлюють такі інформаційні потоки, які підлягають документуванню та знаходять

своє відображення в системі бухгалтерського обліку:

1) витрати, спрямовані на підтримання об'єктів у робочому стані, тобто які пов'язані з ремонтом та технічним обслуговуванням основних засобів і здійснюються для віднов-

Таблиця 2

Актуальні проблеми обліку основних засобів в працях вчених

Автор	Проблема обліку основних засобів	Пропозиції з розв'язання
Бойко Р. В., Чік М. Ю., Побережниченко М. В. [2, с. 40]	Відсутність єдиний підхід до визначення ліквідаційної вартості	Обґрунтовано методи розрахунку ліквідаційної вартості.
Буркова Л. А., Зволь В. О. [3, с. 144-145]	Амортизація інших необоротних матеріальних активів (далі – ІНМА) не призводить до виникнення податкових різниць. Використання для первинного обліку ІНМА типових форм для основних засобів. Розкриття у балансі інформації про основні засоби на ІНМА одним рядком.	Вилучення зі складу основних засобів ІНМА. Розробка окремого стандарту з обліку ІНМА. Розробка типових форм первинного обліку ІНМА. Виокремлення в балансі окремого рядка для відображення інформації про ІНМА.
Вітер С. А., Гайдучок Т. С., Василенко Т. М. [4, с. 22-26]	Особливості обліку основних засобів в зоні активних бойових дій. Розбіжності в групуванні основних засобів за національними та міжнародними стандартами обліку, Податковим кодексом України. Ліквідаційна вартість основних засобів в умовах воєнного стану	Застосування в умовах невизначеності для визначення ліквідаційної вартості методу експертних оцінок.
Задорожний З., Муравський В., Костецький Я., Задорожний М. [6, с. 156-157]	Наявність внутрішніх протирічч терміну «Необоротні активи, утримувані для продажу», оскільки необоротні активи придбаваються для використання більше одного року. Неможливість використання для обліку необоротних активів рахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»	Внесення змін в методику синтетичного обліку реалізації необоротних матеріальних активів, змінивши назву рахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» на «Запаси, отримані від необоротних активів»

Джерело: сформовано автором на основі [2-4; 6]

Рис. 1. Актуальні проблеми обліку та звітності основних засобів

Джерело: сформовано автором

лення або збереження первісних економічних вигід;

2) амортизація як системний розподіл вартості активу, що амортизується, протягом строку його корисного використання – вартість об'єктів у процесі експлуатації, поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом, що в обліку проявляється через нарахування амортизації;

3) капітальні витрати, спрямовані на поліпшення об'єктів та пов'язані з модернізацією, модифікацією, добудовою, дообладнанням, реконструкцією основних засобів і призводять до ймовірності зростання майбутніх економічних вигід від їх використання в господарській діяльності;

4) зменшення корисності об'єктів основних засобів – утрата економічних вигід у сумі перевищення залишкової вартості над сумою їх очікуваного відшкодування;

5) переоцінка об'єктів як інструмент збереження економічної цінності активів призводить до зміни (збільшення чи зменшення) первісної вартості та забезпечує відображення їх реальної ринкової вартості у фінансовій звітності [1, с. 16].

На сьогодні існує практична проблема документального оформлення операцій з основними засобами через втрату чинності 22.01.2021 року наказу Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 [12], яким затверджувалися типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів:

ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»;

ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів»;

ОЗ-3 «Акт списання основних засобів»;

ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»;

ОЗ-5 «Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини»;

ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;

ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів»;

ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів»;

ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів»;

ОЗ-14 «Розрахунок амортизації основних засобів» (для промислових підприємств);

ОЗ-15 «Розрахунок амортизації основних засобів» (для будівельних організацій);

ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

В працях вчених знаходимо дослідження наступних проблем документального оформлення основних засобів:

– необхідність самостійної розробки форм, в тому числі для розрахунку зменшення корисності основних засобів [6, с.156];

– документальне оформлення результатів огляду будівель, які потребують ремонту [5];

– розробка типових форм для первинного обліку інших необоротних матеріальних активів [3, с. 145].

Погоджуючись з суттєвою невідповідністю потребам практики, перевантаженістю зайвими показниками цих первинних документів, варто відмітити, що відсутність типових форм за основними операціями із основними засобами (введенням в експлуатацію, ремонтами, списання) призводить до незадовільного документального оформлення господарських операцій, недотримання вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [11], суб'єктивних висновків податкових органів щодо відсутності у платників податків первинних документів тощо.

Дивує також непослідовність регулятора через використання відмінних підходів щодо затвердження типових форм первинних документів за різними об'єктами обліку. Так досі залишається чинним наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» [13], яким затверджуються типові форми за аналогічними господарськими операціями з нематеріальними активами.

За допомогою таблиці 3 проаналізуємо відповідність діючим нормативним та практичним вимогам Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за типовою формою № ОЗ-1.

Таким чином з 43 реквізитів форми № ОЗ-1 до обов'язкових відповідно до Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку можна віднести лише 14, а ще 8 є такими, що розширюють зафіксовані дані та є доцільними для цього виду господарських операцій.

За таких умов зростає роль та відповідальність бухгалтерів у самостійній розробці документів. З метою належного інформаційного

Таблиця 3

**Оцінка відповідності нормативним та практичним потребам форми
Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (№ ОЗ-1)**

№ з/п	Назва показника форми №ОЗ-1 в редакції Наказу №352	Відповідність	
		Положенню № 88	вимогам практики
1	Назва підприємства (організації)	+	+
2	Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	+	+
3	Код за УКУД		
4	Назва	+	+
5	Номер	+	+
6	Дата складання	+	+
7	Код особи, відповідальної за зберігання основних засобів		
8	Код виду операції		
9	Здавач	+	+
10	Одержувач	+	+
11	Дебет (рахунок, субрахунок)		+
12	Дебет (код аналітичного обліку)		
13	Кредит (рахунок, субрахунок)		+
14	Кредит (код аналітичного обліку)		
15	Первісна (балансова) вартість	+	+
16	Шифр інвентарний		+
17	Шифр заводський		+
18	Код рахунка та об'єкта аналітичного обліку для віднесення амортизаційних відрахувань		
19	Код норми амортизаційних відрахувань		
20	Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення		
21	Норми амортизаційних відрахувань на капітальний ремонт		
22	Поправочний коефіцієнт		
23	Вид устаткування		
24	Код устаткування		
25	Сума амортизації (зносу) за даними переоцінки або документами придбання		
26	Рік випуску (побудови)		+
27	Дата введення в експлуатацію	+	+
28	Номер паспорта		
29	Наказ на прийом (передачу) в експлуатацію		+
30	Найменування об'єкта	+	+
31	Місцезнаходження об'єкта		
32	Коротка характеристика об'єкта		
33	Відповідність технічним умовам		
34	Необхідність доробки		
35	Підсумки іспитів об'єкта		
36	Висновок комісії		+
37	Додаток. Перелік технічної документації		+
38	Голова комісії	+	+
39	Члени комісії	+	+
40	Особа, що прийняла об'єкт	+	+
41	Особа, що здала об'єкт	+	+
42	Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкта		
43	Головний бухгалтер (бухгалтер)		

Джерело: сформовано автором на основі [11; 12]

забезпечення бухгалтерського обліку, впорядкування документування операцій, підвищення достовірності та якості обліку, спрощення роботи бухгалтерів, економії ресурсів підприємствами, необхідно провести інвентаризацію усіх скасованих первинних документів та запропонувати форми документів, які б носили рекомендаційний характер. Такими документами варто доповнити Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 [10]. Рекомендаційний статус документів дозволить одночасно розкрити бачення Міністерства фінансів України щодо документування операцій з основними засобами, а також надасть можливість підприємствам доповнювати та змінювати показники первинних форм відповідно до власних інформаційних та управлінських потреб.

Використання у якості первісної вартості основних засобів їх справедливої вартості за операціями з безоплатного їх отримання, обміну на подібні активи та внесення до статутного капіталу зумовлює певні ризики та підвищує відповідальність в частині встановлення такої справедливої вартості. Так відповідно до п. 10 НП(С)БО 7 «первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість» [8]. За таких умов засновники можуть погодити завищену вартість об'єкту, що вноситься чим викривити майбутні витрати та фінансові результати підприємства. Залучення професійних оцінювачів спричиняє додаткові фінансові витрати та відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» [14] є обов'язковим тільки щодо об'єктів нерухомості. За таких умов виникає питання чим є використання в бухгалтерському обліку основних засобів справедливої вартості: управління активами чи маніпулюванням оцінкою та викривленням обліку? Вважаємо, що з метою недопущення недостовірного відображення операцій з внесення активів, в тому числі основних засобів в статутний капітал підприємства, обов'язкою є їх оцінка професійним оцінювачем.

На практиці спостерігається ігнорування підприємствами вимог пункту 25 НП(С)БО 7 щодо необхідності перегляду ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів на кінець звітного року у разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання. Небажання

втрачати витрати при нарахуванні амортизації, а також труднощі при визначенні зумовлюють прийняття ліквідаційної вартості на нульовому рівні. Для виправлення цієї ситуації варто передбачити в обліковій політиці підприємства необхідність встановлення ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів у певному відсотковому відношенні до його первісної вартості та встановити вимогу щодо обґрунтування нульової ліквідаційної вартості в розпорядчому документі про введення в експлуатацію об'єкта.

Відповідно до п. 29 НП(С)БО 7 «Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання» [8]. При цьому варто конкретизувати чи термін «став придатним» тотожний терміну «введений в експлуатацію», оскільки початок нарахування амортизації об'єкту, що не почав використовуватися в господарській діяльності призводить до безпідставного формування витрат підприємства та труднощів у виборі коректних рахунків для їх обліку.

В національних стандартах обліку передбачена можливість призупинення нарахування амортизації на час консервації об'єкта основних засобів. Однак на практиці спостерігаємо не консервацію об'єктів – довгострокове тривале зберігання у разі припинення виробничої або господарської діяльності, а тимчасове короткострокове призупинення їх використання спричинене відсутністю замовлень, виробничими чи іншими факторами. У такому випадку варто оперативніше переглядати використання рахунків обліку витрат та використовувати не виробничі рахунки: 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», а рахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності».

Погоджуємося також з наведеною в цій статті думкою вчених щодо протиріч у використанні рахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» та відповідних рахунків доходів та витрат: 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів», 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів». Суперечність такої методики опосередковано підтверджена і самими стандартами обліку, оскільки при формуванні чистого руху грошових від операційної діяльності за непрямим методом доходи і витрати від реалізації основних засобів враховуються у статті «Збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій». На

нашу думку, при прийнятті рішення про продаж основних засобів в короткострокову періоді, доходи, витрати та фінансові результати від такої операції варто розкривати у складі інвестиційної діяльності.

Щодо розкриття інформації про основні засоби у фінансовій звітності вважаємо за необхідно подавати у окремих статтях балансу (звіту) про фінансовий стан підприємства інформацію про власне основні засоби та інші необоротні матеріальні активи: первісна вартість, накопичена амортизація та залишкова вартість. Це дасть можливість користувачам детальніше аналізувати структуру основних засобів підприємства та приймати відповідні рішення.

Існуючі проблеми розбіжностей в бухгалтерському обліку та оподаткуванні операцій з основними засобами викликані передусім нормами податкового законодавства: відсутності поняття «інвестиційна нерухомість», встановленні мінімально допустимих строків амортизації основних засобів, в т.ч. для групи 9 «Інші основні засоби» – 12 років, поділу основних засобів на виробничі та невиробничі з подальшими особливостями оподаткування.

Такі проблеми носять переважно практичний характер, зумовлюють помилки при оподаткування як об'єктивного так і суб'єктивного характеру (через відсутність чітких норм та роз'яснень) та вимагають подальшого узгодження та коригування бухгалтерського та податкового законодавства.

Висновки. Запропоновані шляхи розв'язання теоретичних та практичних проблем обліку та фінансової звітності операцій з основними засобами покликані підвищити якість та достовірність облікової та звітної інформації, що дозволить підвищити ефективність управлінських, податкових, інвестиційних рішень як підприємствами так і іншими зацікавленими сторонами. Зрозумілість показників обліку дозволяє мінімізувати витрати та втрати, пов'язані з використанням основних засобів, залучити додаткові інвестиційні ресурси, запобігти штрафним санкціям. Вважаємо, що перспективними в напрямку удосконалення обліку і звітності основних засобів є подальші наукові дослідження з оцінки основних засобів, узгодження національних та міжнародних стандартів обліку з податковим законодавством тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бойко Р. В., Воронко Р. М., Редченко К. І. Облікове забезпечення системи управління основними засобами підприємства: організаційний аспект. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. № 70. С. 13-19.
2. Бойко Р. В., Чік М. Ю., Побережниченко М. В. Оцінка основних засобів у системі управління необоротними активами підприємства. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 71. С. 36-42.
3. Буркова Л. А., Зволь В. О. Проблемні аспекти обліку основних засобів та напрями їх вирішення. *Вчені записки КНЕУ*. 2022. № 26 (1). С. 142-150.
4. Вітер С. А., Гайдучок Т. С., Василенко Т. М. Порівняльний аналіз обліку основних засобів за бухгалтерським та податковим законодавством: проблемні аспекти сучасного періоду. *Інклюзивна економіка*. 2024. № 3 (05). С. 20-27.
5. Гавриленко Н. В. Деякі обліково-аналітичні проблеми ремонту основних засобів та їх вирішення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1445> (дата звернення 20.09.2025).
6. Задорожний З., Муравський В., Костецький Я., Задорожний М. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 5 (46). С. 149-160.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» : Міжнародний документ, затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення 20.09.2025).
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 20.09.2025).
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 20.09.2025).

10. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення 20.09.2025).
11. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 20.09.2025).
12. Про затвердження типових форм первинного обліку : Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text> (дата звернення 20.09.2025).
13. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : Наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 732. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text> (дата звернення 20.09.2025).
14. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 року № 2658-III. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text> (дата звернення: 20.09.2025).

REFERENCES:

1. Bojko R. V., Voronko R. M., Redchenko K. I. (2022) Oblikove zabezpechennia systemy upravlinnia osnovnymy zasobamy pidpriemstva: orhanizatsijnyj aspekt [Accounting support for the enterprise's fixed assets management system: organizational aspect]. *Visnyk L'vivskoho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, no. 70, pp. 13-19.
2. Bojko R. V., Chik M. Yu., Poberezhnichenko M. V. (2023) Otsinka osnovnykh zasobiv u systemi upravlinnia neoborotnymy aktyvamy pidpriemstva [Valuation of fixed assets in the enterprise's non-current asset management system]. *Visnyk L'vivskoho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, no. 71, pp. 36-42.
3. Burkova L. A., Zvol' V. O. (2022) Problemni aspekty obliku osnovnykh zasobiv ta napriamy ikh vyrishennia [Problematic aspects of accounting for fixed assets and directions for their solution]. *Vcheni zapysky KNEU – Academic notes of KNEU*, no. 26 (1), pp. 142-150.
4. Viter S.A., Hajduchok T.S., Vasylenko T.M. (2024) Porivnial'nyj analiz obliku osnovnykh zasobiv za bukhhalters'kym ta podatkovym zakonodavstvom: problemni aspekty suchasnoho periodu [Comparative analysis of accounting for fixed assets under accounting and tax legislation: problematic aspects of the modern period]. *Inkluzivna ekonomika – Inclusive economy*, no. 3 (05), pp. 20-27.
5. Havrylenko N. V. (2022) Deiaki oblikovo-analitychni problemy remontu osnovnykh zasobiv ta ikh vyrishennia [Some accounting and analytical problems of the repair of fixed assets and their solutions]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, № 40. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1445> (accessed September 20, 2025).
6. Zadorozhnyj Z., Muravs'kyj V., Kostets'kyj Ya., Zadorozhnyj M. (2022) Udoshkonalennia obliku neoborotnykh aktyviv u systemi efektyvnoho upravlinnia nymy [Improving the accounting of non-current assets in the system of effective management of them]. *Finansovo-kredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activities: problems of theory and practice*, no. 5 (46), pp. 149-160.
7. Mizhnarodnyj standart bukhhalters'koho obliku 16 «Osnovni zasoby» : Mizhnarodnyj dokument, zatverdzhenyj Radoiu z Mizhnarodnykh standartiv bukhhalters'koho obliku 01.01.2012 r. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (accessed September 20, 2025).
8. Ministry of Finance of Ukraine. (2000). Natsional'ne polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 7 «Osnovni zasoby» : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 27.04.2000 r. № 92. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (accessed September 20, 2025).
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). Pro bukhhalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' : Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 roku № 996-XIV. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed September 20, 2025).
10. Ministry of Finance of Ukraine. (2003). Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsij z bukhhalters'koho obliku osnovnykh zasobiv : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.09.2003 r. № 561. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (accessed September 20, 2025).
11. Ministry of Finance of Ukraine. (1995). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dokumental'ne zabezpechennia zapysiv u bukhhalters'komu obliku : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 24.05.1995 r. № 88. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (accessed September 20, 2025).

12. Ministry of Statistics of Ukraine. (1995). Pro zatverdzhennia typovykh form pervynnoho obliku : Nakaz Ministerstva statystyky Ukrainy vid 29.12.1995 r. № 352. *Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text> (accessed September 20, 2025).
13. Ministry of Finance of Ukraine. (2004). Pro zatverdzhennia typovykh form pervynnoho obliku ob'ektiv prava intelektual'noi vlasnosti u skladi nematerial'nykh aktyviv : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 22.11.2004 r. № 732. *Zakonodavstvo Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text> (data zvernennia 20.09.2025).
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). Pro otsinku majna, majnovykh prav ta profesijnu otsinochnu diial'nist' v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 roku № 2658-III. *Zakonodavstvo Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text> (accessed September 20, 2025).